

הוציאו לו פרק חמישי יומא

נה.

עין משפט
נר מצוה

בד א ב ג מ"י פ"ג מהלכות
עבודת זיה"כ הלכה ה:

רבינו הגנאל

כמצולף כמגנרגא. פירוש
בגון המכה שמרים ידו ואינו
מכה עד (ז) שורירי. ירושלמי
כמטבר. פי"י מי שאומרים
שטה ידו עד טברוי. ת"ר
כמהו אינו מזה על גגה
של כפרת אלא כנגד סיפחה
של כפרת, הוא עוביה והוא
(ז) מצחה הכל אחד הוא, שיש
נוסחאות מתחלפות לפיכך
הוצרכו להודיע שהכל טעם
אחד הם. כשהוא מזה למעלה
מצידי ידו למטה וכשהוא
למטה מצידי ידו למעלה.
מזה לן שמה למעלה ומה
למטה, ופרשין מדכתיב
והוא (עליו) באצבעו על פני
הכפרת קדמה ולפני הכפרת
יזה שבע פעמים, כל מקום
שנאמר על הוא למעלה
וכל מקום שנאמר לפני הוא
למטה, והכל במקום אחד הן
אלא הצדית [היה] הדין היא
כיצד כשהוא למעלה מצידי
ידו למטה. פי' נותן כף
היד למטה ואצבעותיו כפי
למעלה ומה, והמזה שהוא
מזה עולה למעלה מן פרת
כנגד הכפרת מחוץ (הכפרת)
לכפרת] וחורו ונפול למטה
בקרקע. וכשהוא מזה למטה
בקרקע מצדי ידו למעלה
כלומר כף היד למעלה
ואצבעותיו למטה, ומה כנגד
עוביה של כפרת שהיא מצחה
והיא סיפחה כדגרסינן ארין
ט' וכפרת נסח הרי עשרה,
והואה שמה ויהוה ונפלה
בקרקע מחוץ של ארין כנגדו.
וארבינן לא יאמר למטה
בשעיר כו'. כלומר לא היה
צריך לכתוב בשעיר לפני
הכפרת, דשמע כי מזה
מדם השעיר למטה, דגמרי
מטה דשעיר ממה דפר
שכבר כתביה ועשה את דמו
כאשר עשה לדם הפר. למה
נאמר לפני הכפרת בשעיר,
להקיש על הכפרת שכתוב
בשעיר לפני הכפרת שכתוב
בו, מה לפני שכתוב בו,
למה הוא ולא למעלה, אף
על נמי שכתוב בו למטה
הוא ולא למעלה. פי' זה
שכתבתי לך בשעיר והוא
אותו על הכפרת, אינו על
הכפרות ממש אלא כמו לפני
הכפרות, כשם לפני למטה,
כך על הכפרת שכתב למטה
הוא, כמו שכבר פירשנו
למה הוא ולא למעלה והוא
(למעלה) [מטת] בהצדית
הקף היד והצבתה אצבעות
והורדת אצבעותיו לכבד,
[ו]לאו דם נוגע בכפרת
כלל ולא למעלה ממש
הוא. וארבינן ארביא לא
יאמר ולקח מום הפר והוא
באצבעו על פני הכפרת
קדמה שהוא למעלה בפר,
שאנו צריך אתו, הגמרי
ממעלה דשעיר שהיה הכתוב
הקיים שנאמר ועשה את
דמו כאשר עשה לדם הפר.
נאמר למטה למעלה דפר
ממעלה בפר לאקושי (על
לפני) [לפני לעיל], מה על
על ממש אף פני פני ממש.

כמגנרגא. כמכה בזרועה שמתחיל מן הכתפים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפורת. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כשהוא מזה.** אחת למעלה מאלו גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מאלו ידו למעלה ומזה למול
פניו אחת גבוהה ואחת נמוכה
הימנה וכוון ונפולת לארץ: **מנה בני**
מיני. דאינו מזה על הכפורת אופן
שמים אחת של מעלה בפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפורת
ממש: **לא יאמר למטה בשעיר.** לא
יאמר ולפני הכפורת דהיינו למטה
דשעיר דכתיב ציה והוא אותו על
הכפורת ולפני הכפורת דלא כריך
דסוף סוף גמר ממטה דפר שהיה
לא פירש בו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממטה דפר דכתיב ציה ולפני
הכפורת יזה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר מינה לישמוק קרא מיניה
וליגמרה לכוּלה מילתא דמטה דשעיר
ממטה דפר דליתקוש להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דבשלמא למעלה ידיה אליעזרין
דמפורש בו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפורת ואותו חלה משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **למה נאמר.**
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפורת כלפני
הכפורת מה לפני דלאו ממש נוגע
בכפורת דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע בכפורת אלא
לענין שיהא מאלו מאלו ידו למטה:
אדרבה לא יאמר למטה בפר ולא

אלא אי אמרת למה דפר לאקושי בו'. ואם תאמר ומנן
לחת למעלה דפר לא נגע אילמלא מהיקש דשעיר כלקמן
והא שער גופיה גמר דהיקשא דליתקש על לפניו ודבר הלמד
דהיקש אינו חוזר ומלמד דהיקש ו"ל גילוי מילתא הוא דעל דהכא
כדתסם אי נמי כיון דאשכחן דעל

דשעיר לאו דווקא מקשינן נמי גבי
פר על לפני:
מפני תערובת חובה בנדבה.
אכל תערובת חובה בנדבה.
ליכא למיחש שיקח מקצת מנעות רחל
ומקצת מנעות לאה ויקריב בשביל
לאה דאפשר דכל אחת לזורת
מעוטיה לעלמה ונותנת בשופר וכן
עושין לרצון דרבי יהודה דסבירא
לכו שופרות היו לקיני חובה וכשהכין
לוקח מכל כרור קן אחד מקריב כל
קן וקן לגס מי שחא:
מפני תערובת חובה בנדבה.
אין להקשות לומר איכפאל לא
היו שופרות נלדנה מפני התערובות
אכל לחובה תקנו שופרות ד"ל
לנדנה נפשי ועוד דזימנין שלא היו
מקריבין נדבה ימינן רביס כשלא היה
המוצא בטל וצמח כן היו שומרים
מעוּת הנדבה להכי לריכי שופר אכל
חובה וכוון להקריב לאלתר:

אחת למטה בשעיר אינו יודע כמה הריני הן נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למטה בשעיר מה למטה בפר שבע אף למטה בשעיר
שבע או כלך לדרך זו נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למטה
בשעיר מה למעלה בשעיר אחת אף למטה בשעיר אחת נראה למי דומה
דין מטה ממטה ואין דין מטה מלמעלה אדרבה דין גופו מגופו ואין
דין גופו מעלמא תלמוד לומר ויעשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה תלמוד לומר כאשר עשה שיהיו כל
עשיותיו שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע למדנו
כמה למטה בפר ובשעיר שבע למעלה בפר אינו יודע כמה והריני הן
נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למעלה בפר מה למעלה בשעיר
אחת אף למעלה בפר אחת או כלך לדרך זו נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למעלה בפר מה למטה בפר שבע אף למעלה בפר שבע
נראה למי דומה דין מעלה ממעלה ואין דין מעלה ממטה אדרבה דין
גופו מגופו ואין דין גופו מעלמא תלמוד לומר ויעשה את דמו כאשר עשה
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה ת"ל כאשר עשה שיהיו כל עשיותיו
שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע וכשם שלמעלה
בשעיר אחת כך למעלה בפר אחת: אחת אחת ואחת אחת ושתיים:
ת"ר (ג) אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת וארבע אחת וחמש
אחת ושש אחת ושבע דברי רבי (ד) מאיר ר' יהודה אומר אחת אחת ושתיים
אחת ושש אחת ואחת ארבע אחת חמש אחת שש ואחת שבע ואחת
ולא פליגי (ז) מר כי אתריה ומר כי אתריה דכולי עלמא מיהת הואה ראשונה
צריכה מגין עם כל אחת ואחת מאי טעמא רבי אלעזר אומר (ח) שלא ימעה
בהזאות רבי יוחנן אומר אומר קרא (ט) ולפני הכפורת יזה שאין תלמוד לומר
יזה ומה ת"ל יזה לימד על הזאה ראשונה שצריכה מגין עם כל אחת ואחת
מאי בינייהו איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה: יצא והניחו על כן הזהב
שבהיכל: (י) תנן התם רבי יהודה אומר (א) לא היו שופרות לקיני חובה מפני
התערובות מאי מפני התערובות אומר רב יוסף מפני תערובת חובה בנדבה
אמר ליה אביי ונעביד תרי ונכתוב עלייהו הי דחובה והי דנדבה רבי יהודה
לית

אחת למטה בשעיר אינו יודע כמה הריני הן נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למטה בשעיר מה למטה בפר שבע אף למטה בשעיר
שבע או כלך לדרך זו נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למטה
בשעיר מה למעלה בשעיר אחת אף למטה בשעיר אחת נראה למי דומה
דין מטה ממטה ואין דין מטה מלמעלה אדרבה דין גופו מגופו ואין
דין גופו מעלמא תלמוד לומר ויעשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה תלמוד לומר כאשר עשה שיהיו כל
עשיותיו שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע למדנו
כמה למטה בפר ובשעיר שבע למעלה בפר אינו יודע כמה והריני הן
נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למעלה בפר מה למעלה בשעיר
אחת אף למעלה בפר אחת או כלך לדרך זו נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למעלה בפר מה למטה בפר שבע אף למעלה בפר שבע
נראה למי דומה דין מעלה ממעלה ואין דין מעלה ממטה אדרבה דין
גופו מגופו ואין דין גופו מעלמא תלמוד לומר ויעשה את דמו כאשר עשה
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה ת"ל כאשר עשה שיהיו כל עשיותיו
שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע וכשם שלמעלה
בשעיר אחת כך למעלה בפר אחת: אחת אחת ואחת אחת ושתיים:
ת"ר (ג) אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת וארבע אחת וחמש
אחת ושש אחת ושבע דברי רבי (ד) מאיר ר' יהודה אומר אחת אחת ושתיים
אחת ושש אחת ואחת ארבע אחת חמש אחת שש ואחת שבע ואחת
ולא פליגי (ז) מר כי אתריה ומר כי אתריה דכולי עלמא מיהת הואה ראשונה
צריכה מגין עם כל אחת ואחת מאי טעמא רבי אלעזר אומר (ח) שלא ימעה
בהזאות רבי יוחנן אומר אומר קרא (ט) ולפני הכפורת יזה שאין תלמוד לומר
יזה ומה ת"ל יזה לימד על הזאה ראשונה שצריכה מגין עם כל אחת ואחת
מאי בינייהו איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה: יצא והניחו על כן הזהב
שבהיכל: (י) תנן התם רבי יהודה אומר (א) לא היו שופרות לקיני חובה מפני
התערובות מאי מפני התערובות אומר רב יוסף מפני תערובת חובה בנדבה
אמר ליה אביי ונעביד תרי ונכתוב עלייהו הי דחובה והי דנדבה רבי יהודה
לית

ובענין דנגע בכפרת. נוסח אתר מה פני פני ממש אף על על ממש. ופירושה כדרך ראשונה. ודחינן היא יאמי אי אמרת
למטה דשעיר לאקושי, למדנו שאין זה למעלה ממש, לא בזה ולא בזה שהקיש הכתוב זה [וחוץ], ולמה בא למעלה דפר,
ללמד שכל מקום שנאמר פני קדמה הוא, ואינו אלא פני המזרח ממש. אלא אי אמרת למעלה דפר להקשה ולמד כי כל
מקום שכתוב בו, על למעלה ממש הוא, וכל מקום שכתוב בו לפני, למטה ממש הוא, ותירווייהו על גופא של כפרות, כבר
למד זה מזה כמו שאמרנו למטה דשעיר למה לי, אלא דרבי אלעזר דהיקושא. ועמדה ההלכה כי כל ההזאות במקום אחד הן
והכל בקרקע. ת"ר והוא אותו על הכפרת וגו'. דייקנן דוקא דקרא מדכתיב אותו, דלא היה צריך ליה אותו ש"מ כי הוא
אחת בלבד מן המנו למעלה. הנה מצאנו מפורש בשעיר למעלה הואה אחת, ומצאנו למטה בפר שבע הזאות, שנאמר ולפני
הכפורת יזה שבע פעמים, ומרי דהא היקיש הכתוב כי עד ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר שיהיו כל עשיותיו
שוות, כשם של מטה בפר ד, כך למטה בשעיר ד, וכשם שלמעלה בשעיר אחת, כך למעלה בפר אחת ושופרות היא כולה.

כמגנרגא. כמכה בזרועה שמתחיל מן הכתפים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפורת. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כשהוא מזה.** אחת למעלה מאלו גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מאלו ידו למעלה ומזה למול
פניו אחת גבוהה ואחת נמוכה
הימנה וכוון ונפולת לארץ: **מנה בני**
מיני. דאינו מזה על הכפורת אופן
שמים אחת של מעלה בפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפורת
ממש: **לא יאמר למטה בשעיר.** לא
יאמר ולפני הכפורת דהיינו למטה
דשעיר דכתיב ציה והוא אותו על
הכפורת ולפני הכפורת דלא כריך
דסוף סוף גמר ממטה דפר שהיה
לא פירש בו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממטה דפר דכתיב ציה ולפני
הכפורת יזה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר מינה לישמוק קרא מיניה
וליגמרה לכוּלה מילתא דמטה דשעיר
ממטה דפר דליתקוש להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דבשלמא למעלה ידיה אליעזרין
דמפורש בו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפורת ואותו חלה משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **למה נאמר.**
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפורת כלפני
הכפורת מה לפני דלאו ממש נוגע
בכפורת דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע בכפורת אלא
לענין שיהא מאלו מאלו ידו למטה:
אדרבה לא יאמר למטה בפר ולא

כמגנרגא. כמכה בזרועה שמתחיל מן הכתפים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפורת. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כשהוא מזה.** אחת למעלה מאלו גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מאלו ידו למעלה ומזה למול
פניו אחת גבוהה ואחת נמוכה
הימנה וכוון ונפולת לארץ: **מנה בני**
מיני. דאינו מזה על הכפורת אופן
שמים אחת של מעלה בפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפורת
ממש: **לא יאמר למטה בשעיר.** לא
יאמר ולפני הכפורת דהיינו למטה
דשעיר דכתיב ציה והוא אותו על
הכפורת ולפני הכפורת דלא כריך
דסוף סוף גמר ממטה דפר שהיה
לא פירש בו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממטה דפר דכתיב ציה ולפני
הכפורת יזה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר מינה לישמוק קרא מיניה
וליגמרה לכוּלה מילתא דמטה דשעיר
ממטה דפר דליתקוש להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דבשלמא למעלה ידיה אליעזרין
דמפורש בו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפורת ואותו חלה משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **למה נאמר.**
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפורת כלפני
הכפורת מה לפני דלאו ממש נוגע
בכפורת דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע בכפורת אלא
לענין שיהא מאלו מאלו ידו למטה:
אדרבה לא יאמר למטה בפר ולא

כמגנרגא. כמכה בזרועה שמתחיל מן הכתפים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפורת. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כשהוא מזה.** אחת למעלה מאלו גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מאלו ידו למעלה ומזה למול
פניו אחת גבוהה ואחת נמוכה
הימנה וכוון ונפולת לארץ: **מנה בני**
מיני. דאינו מזה על הכפורת אופן
שמים אחת של מעלה בפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפורת
ממש: **לא יאמר למטה בשעיר.** לא
יאמר ולפני הכפורת דהיינו למטה
דשעיר דכתיב ציה והוא אותו על
הכפורת ולפני הכפורת דלא כריך
דסוף סוף גמר ממטה דפר שהיה
לא פירש בו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממטה דפר דכתיב ציה ולפני
הכפורת יזה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר מינה לישמוק קרא מיניה
וליגמרה לכוּלה מילתא דמטה דשעיר
ממטה דפר דליתקוש להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דבשלמא למעלה ידיה אליעזרין
דמפורש בו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפורת ואותו חלה משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **למה נאמר.**
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפורת כלפני
הכפורת מה לפני דלאו ממש נוגע
בכפורת דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע בכפורת אלא
לענין שיהא מאלו מאלו ידו למטה:
אדרבה לא יאמר למטה בפר ולא